

Galicyjska kasa oszczędności.

Zamknięcie rachunku galicyjskiej kasy oszczędności w szesnastym roku istnienia 1859.

(Obacz Nr. 14 Dod. tygod. z r. 1859 T. IX.)

G ł o s

Jasnie Wielmożnego Nadkuratora
Kazimierza hrabi Krasieckiego.
na zagajenie posiedzenia.

Szanowne Zgromadzenie!

Nim przystąpimy do wysłuchania sprawozdania Dyrekcji z czynności Zakładu naszego z ubiegłego roku, pozwolicie Panowie, abym zwrócił uwagę waszą na trudności, które się zarządowi finansowego instytutu nasuwają w czasach niezwykłych, w jakich teraz żyjemy. W takich czasach martwe przepisy nie są dostateczne, aby wszelkim zobowiązaniom zadość uczynić można; są chwile gdzie znajomość rzeczy doświadczenie zarządu głównie rozstrzygać musi.

Tak też doświadczenie w roku 1848 nabyte nauczyło nas, że przepis instrukcji: aby przynajmniej cztery piątych części powierzonych nam funduszów były na nieruchomościach ulokowane, nie odpowiada już tegoczesnym ruchliwym wymaganiom kapitału.

Lada fałszywe zdanie, czy to złą wiarą czyli też trwożliwością spowodowane, przebiega szybkością błyskawicy publiczność, i pociąga za sobą natłok domagających się zwrotu wkładek.

Doświadczyliśmy tego powtórnie w zeszłym roku, gdzie w jednym tylko miesiącu maju 230,400 zł. na książeczki wypłacić musiano.

Gdyby dyrekcja w chwalebnej przeczności swojej nie była zmniejszyła stosunku lokacji hipotecznych dla powiększenia funduszu ruchomego, z trudnością byłoby jej przyszło wyjść zwycięsko z tego kłopotu; gdyż w takich razach niepodobna rachować na dobrowolny i szybki zwrot funduszów z hipotek, a jeszcze mniej, przy dotychczasowym ociążałem postępowaniu sądowym, na ich bezwzględność w drodze prawa windykacye.

Lecz i w użyciu korzystnym funduszu ruchomego zachodzą znakomite trudności, wynikające z braku zaufania. Ztąd eskontowanie weksłów tylko z największą przecznością i bardzo ograniczenie przedsięwzięte być może. Eskontowanie przypadłych kuponów od obligacji indemnizacyjnych zaniechane być musiało, ponieważ przywiodło nas do dotkliwej straty, z powodu zaprowadzonej w biegu zeszłego roku zmiany, w sposobie pobierania od nich podatku dochodowego.

Nawet i w udzielaniu pożyczek na zastaw papierów publicznych należytego rozwoju dopuścić nie można, ponieważ zrealizowania tych pożyczek w razie koniecznej potrzeby, i Zakład i dłużników na straty wystawić może.

Główna więc kotwicę zbawienia stanowią teraz asygnacje hipoteczne pięć-procentowe, które dzięki uprzejmości dyrekcji banku narodowego austriackiego będąc każdego czasu dla naszego Zakładu w filii tutejszej bankowej wymienne, stanowią rzeczywiście oprocentowaną na korzyść naszą gotowiznę.

Lecz i w tym względzie zachodzi trudność z powodu, że ilość tych asygnacyj jest do pewnej sumy w emitowaniu ograniczoną.

Z tego wszystkiego zechcecie się szanowni Panowie przekonać, że często bywa dyrekcja w kłopotcie, w jaki sposób użyć gotowizny, której przy terażniejszym wzmaganii się wkładek, dość znacznie przybywa.

Ztąd wynika dalej twierdzenie, że nie tyle brak pieniędzy, ile raczej brak ufności, a przeto i ducha przedsiębiorczego, powoduje tę dotkliwą w handlu i produkcji stagnacyę.

Daj Boże aby rzeczy rychło na dobre się zmieniły!

Polecając oględności Waszej szanowni Panowie ostateczne rozstrzygnięcie sprawy emerytury dla naszych urzędników i sług, tudzież kwestyi rozpowszechnienia po kraju zbawiennej instytucji kasy oszczędności, ogłaszam zarazem zagajenie dzisiejszego posiedzenia,

i wzywam pana sekretarza do odczytania najprzód protokołu zeszłorocznego zgromadzenia naszego.

Wyjątek ze sprawozdania dyrekcji.

Do stanu wkładek z końcem roku 1858	zł.	ent.
	3.491,461	7
Przybyło w r. 1859 nowych wkładek za 987,339 50	zł.	ent.
tudzież prowizji przez wkładających		
niepodniesionej, a z dniem ostatnim		
grudnia wynoszącej	122,870	11
Tym sposobem ogół powiększenia		
wynosi	1.110,209	61
Ze zaś w r. 1859 zwrócono w ogóle		
na książeczki	1.164,611	95

zatem stan kapitału wkładkowego		
zmniejszył się przez rok 1859 o	54,402	34 q
tak, iż z końcem roku 1859 wynosi w ogóle	3.437,058	73
Z tej sumy jest:		

Wkładek 4procentowych na 14,147 książeczek za 3.402,407	91
" 3 1/2 " " 43 " " 34,650	82 1/2
W ogóle na 14,190 książeczek	3.437,058 73
Srednio więc wypada na jedną książeczkę	242 zł. 21 1/2 ent.
gdy średnia w roku poprzedzającym czyniła 249 " 8 1/2 "	

Co do rozkładu kapitału wkładkowego na pojedyncze książeczki, rzecz ma się tak:

Książeczek z pierwotną wkładką po 1,000 zł. było z końcem roku 1859 blisko 900 na sumę w ogóle 900,000 zł. dochodzącą, książeczek na 500 zł. i inne wyższe kwoty tysiąca zł. sięgające blisko 1,600 za sumę w ogóle milion zł. przechodzącą. Reszta tedy kapitału wkładkowego, to jest przeszło 1,500,000 zł. rozkłada się na książeczki z wkładkami niżej 500 zł. aż do 50 ent.

Wkładek mniejszych niż 100 zł. było:

w r. 1858 od 5,710 stron w ogóle:
144,789 zł. 64 ent., to jest średnio 25 zło. 35 ent. od jednej strony,
zaś w roku 1859 od 4,936 stron w ogóle
121,114 zł. 20 ent. to jest średnio 24 zło. 53 ent. od jednej strony,

Podanego wyżej ogólnego kapitału wkładkowego 3.437,058 zł. 73 ent. na 14,190 książeczek umieszczonego, część przeszło 13ta, to jest niemal 270,000 zł. lokowana jest na przeszło 1,200 książeczek z następujących tytułów:

	książeczek	zł.
Fundusze rozmaitych gmin miejskich i wiejskich na 137 blisko	57,700	
mas spadkowych, drobniejsze depozyta sądowe i kaucye	786	128,700
gremiów, cechów, i korporacji rzemieślniczych	16	4,500
szkół w gminach, kościołów i klasztorów	211	54,400
instytutów dobroczynnych	65	18,700
szpitalów	29	5,200

Winkulowanych książeczek jest w ogóle 173, z tych: 53 rozmaitych korporacji, a 120 osób prywatnych.

Książeczek z zakazem sądowym, to jest takich, które są w amortyzacji, albowet strony spór o nie wiedzą, jest w ogóle 76.

Na rachunku ciągłym umieszczone są fundusze instytutów krajowych i miejscowych, tudzież gminy miasta Lwowa; stan tych funduszów był z końcem roku 1859 następujący:

Instytut dla ciemnych	1,333	51
Funduszu pożyczkowego Franciszka Józefa dla profesorów i nauczycieli lwowskich	7	57
Szpitalu dla małych dzieci	797	62
Towarzystwa Dam dobroczynności	315	32

Towarzystwa żeglugi parowej na Dnieprze	1,777	31	ent.
Fundacyi Sikorskich	1,030	73	
Gminy miasta Lwowa	60,891	3	
W ogóle	66,152	59	

Prowadzenie rachunku i manipulacji kasowej funduszu pożyczkowego: Franciszka Józefa dla profesjonalistów lwowskich wzięła kasa oszczędności na siebie w wrześniu r. 1853, a to wyznaczając magistrat lwowski aż do tej pory, w której tenże tak się uorganizuje, aby całą tę czynność stosownie do statutów tego funduszu mógł odebrać na siebie. Otóż, gdy organizacja o której mowa w roku 1859 przyszła do skutku, zdanie urzędowe aktów tego funduszu, ksiązek, dokumentów i ostateczne rozrachowanie się nastąpiło dnia 1. listopada r. 1859, i tylko dla gotowizny chwilowo z tego funduszu zbywającej został nadal rachunek ciągły przy kasie oszczędności.

Z końcem roku 1858 ulokowanych było na hipotekach majątności ziemskich i realności miejskich na 5% u 2.629,246 92

Wypożyczono na nowe w roku 1859:

na majątności ziemskie 3 w ogóle	19,500	—
„ realności miejskie 17 „ „	77,187	15
razem	96,687	15

Zatem ogół rozpozyczonego kapitału był 2 725,934 7

Ten stan zmniejszył się przez zwyczajne spłaty ratami półrocznymi w ciągu roku na umorzenie kapitału wnoszonymi, tudzież przez spłaty całej reszty długu z 10 hipotek, w ogóle o 85,969 8

tak, iż suma na hipotekach lokowana wynosi z końcem roku 1859 2.639,964 99

czyli o 10,718 7

więcej niż z końcem roku poprzedzającego.

Gmina miasta Lwowa z pierwotnej pożyczki 27,000 złr. m. k. (28,350 zł. wal. austr.), ma jeszcze do spłacenia ratami półrocznymi według planu umorzenia 9,780 zł. 98 kr.

Wykazana wyżej suma na hipotekach ciężąca, rozkłada się w następujący sposób:

na majątnościach ziemskich 338 stron z kwotą	1,848,496	13
„ realnościach miejskich 319 „ „ „	791,468	86
w ogóle	2,639,964	99

Wypada ztąd, iż z każdego 100 zł. na hipotekach amieszczonych, cięży na majątnościach ziemskich 70 zł. a na realnościach miejskich 30 zł., któryto stosunek był i w trzech poprzedzających latach taki sam.

Zaległości z hipotek w kapitale i prowizyi to jest w ryczałtowych ratach półrocznych wynosiły:

po koniec roku 1858 przy kapitale 2.629,247 49 1/2	50,106	66 1/2
1859 „ „ 2.639,964 99	47,427	5

to jest, na każde 100 zł. pożyczki na hipotekach ciężącej, zalegało po koniec roku 1858 1 zł. 80 1/2 ent.

„ „ „ 1859 1 „ 71 „

Bezwzględnie zaś biorąc, zaległości zmniejszyły się w tym ostatnim roku o 2,679 zł. 61 1/2 ent.

Z powyższego stanu zaległości z końcem roku 1859 wykazanego, przypada na majątności ziemskie 11,825 zł. 10 ent. a na realności miejskie 35,601 „ 95 „

a biorąc stosunek tych zaległości do ogółu kapitału, na każdej z tych dwóch kategorii hipotek ciężącego, okazuje się, iż z każdego 100 zł. pożyczki:

na majątnościach ziemskich zalega po koniec r. 1859 — zł. 60 1/2 ent.

„ realnościach miejskich „ „ „ „ 4 „ 49 1/2 „

Gdy jeszcze dalej realności miejskie rozróżnimy na lwowskie i na owe na prowincyi, okazuje się iż na realnościach: lwowskich przy wierzytelności

na prowincyi: 91,628 5	zalega 10,317 20	czyli 3 56 „ „
------------------------	------------------	----------------

Co do procesów sądowych z tymi dłużnikami hipotecznymi,

k którzy zaniedbują wnosić na terminach raty półroczne na umorzenie długu, procesów takich było z końcem roku 1858 57

przybyło przez rok 1859 17

w ogóle więc 74

Z tych doprowadzono do wyroku 46, a ponieważ 15 dłużników wróciło do regularnego płacenia rat, wstrzymano więc dalsze kroki egzekucyjne i tym sposobem zostało z końcem roku 1859 jeszcze w teku 59 procesów, z których 13 idzie do wyroku, a 46 po uzyskaniu już wyroków do egzekucyi sądowej.

Z tych 59 procesów jest 17 z właścicielami majątności ziemskich, 33 „ „ realności lwowskich, 9 „ „ „ na prowincyi.

Z porównania tych liczb z liczbą hipotek okazuje się, iż jest jeden proces na 20 majątności ziemskich, jeden na 8 realności miejskich lwowskich, a jeden na 4 realności miejskich na prowincyi.

Stan funduszu ruchomego był z końcem roku 1859 następujący:

W 194 zastawach na papiery publiczne na 5%	279,061	50
„ 133 wekslach eskontowanych na 5%	63,710	—
„ hipotekowanych asygnacyach gmundeńskich 5procent. z terminem najdłuższym 6 miesięcy	442,500	—
„ obligacyach indemnizacyjnych eskontowanych, na dniu 1. maja r. 1860 płatnych	18,900	—
„ gotowiznie	85,640	60
Ogółem	889,812	10

Fundusz ten stanowiący gotowość kasy do zaspokajania stron z książeczkami po wypłatę zgłaszających się, wynosi na ten raz cokolwiek więcej niż 1/4 część całego kapitału wkładowego.

Z funduszem rezerwowym czyli własnym majątkiem Zakładu tak się ma:

Zysk z prowizyj, eskontów i innych pomniejszych wpływów wynosił w roku 1859	48,045	77
---	--------	----

Od którejto sumy potrąciwszy:

Koszta administracyi, jako to: Pensye urzędników i płace sług, kapitulacyę syndyka, dyurny, remuneracye urzędnikom i sługom, zasiłek dla wdowy po adjukanie likwidatury, sprawienie ksiąg i innych potrzeb kancelaryjnych, zużycie sprzętów, najem lokalu z opałem, podatek od dochodu Zakładu i inne drobne wydatki, razem 24,137 85 1/2

pozostało czystego zysku za rok 1859 23,907 91 1/2

do którejto sumy dodawszy majątek Zakładu wynoszący z końcem roku 1858 sumę 227,022 zł. 59 ent. uszczuploną w ciągu roku o sumę 1,000 „ „ „ imieniem Towarzystwa na pogorzalców w Brodach ofiarowaną, zatem rzeczywiście liczący tylko 226,022 59

okazuje się suma 249,930 50 1/2

stanowiąca własny majątek Zakładu z końcem roku 1859.

Tę sumę majątku własnego składają następujące obligi w wartości imiennej na walutę austryacką:

Galicyskie listy zastawne 4procentowe	128,625	—
5procentowe obligi pożyczki państwa z r. 1851 Ser. A	10,500	—
„ „ „ „ „ „ 1852	10,500	—
„ „ „ „ „ „ narodowej	31,500	—
„ „ „ „ „ „ indemnizacyjne galicyjskie	27,300	—
4 „ „ „ „ „ „ loteryjnej pożyczki państwa z r. 1854	10,500	—
5 „ „ „ „ „ „ asygnacye gmundeńskie hipotekowane	30,350	—
Książeczka wkładowa galicyjskiej kasy oszczędności	655	50 1/2
Razem jak wyżej	249,930	50 1/2

Z obliczenia wartości tych według kursu giełdy wiedeńskiej z ostatniego grudnia 1859, mianowicie oblig 5procentowych po 72 zł. 80 ent., oblig z pożyczki narodowej po 79 zł. 50 ent., a z 4procentowej loteryjnej po 112 zł. 75 ent., galicyjskich oblig indemnizacyjnych po 73, galicyjskich listów zastawnych po 82 za 100, wypada po zważeniu strat i zysków na kursie tym razem nadzwyczaj niskim, abytek 49,957 50

Pozostająca więc suma 199,973 1/2 przedstawiałaby wielkość własnego majątku Zakładu w gotowiznie z końcem roku 1859.

Z zestawienia dat ruchu ogólnego spraw kasy eo do liczby stron i obrotu pieniędzy w porównaniu z rokiem poprzedzającym, okazuje się iż:

E) Przegląd w roku 185°, wykładanych przedmiotów.

1. Wydział teologiczny. //

a) W zimowym kursie.

	tygodniowo po godzin	liczba godz tygod
1. Teologia zasadnicza po łacinie	5	48
2. Archeologia biblijna po łacinie	4	51
3. Język hebrajski i egzegeza po łacinie	3	45
4. Exegeza Wulgaty po łacinie	2	45
5. Dyalekta orientalne po łacinie	2	12
6. Hermeneutyka biblijna po łacinie	4	64
7. Język grecki i egzegeza po łacinie	3	64
8. Egzegeza Wulgaty po łacinie	2	64
9. Wyższa egzegeza po łacinie	2	1
10. Specyjalna dogmatyka po łacinie	9	64
11. Pedagogia „ po niemiecku	2	64
12. Teologia moralna po łacinie	9	62
13. Teologia specjalna po łacinie	9	62
14. Teologia pastoralna po polsku	9	9
15. Teologia pastoralna po rusku	9	32

b) W letnim kursie.

1. Teologia zasadnicza po łacinie	5	43
2. Język hebrajski po łacinie	2	45
3. Ćwiczenia biblijne starego testamentu po łacinie	4	45
4. Egzegeza Wulgaty po łacinie	3	45
5. Język arabski po łacinie	2	12
6. Teologia zasadnicza po łacinie	5	64
7. Egzegeza tekstu w oryginale nowego testamentu po grecku	2	64
8. Egzegeza Wulgaty po łacinie	3	64
9. Wyższa egzegeza nowego testamentu po łacinie	2	11
10. Ćwiczenia biblijne a nowego testamentu po łacinie	4	64
11. Pedagogia po niemiecku	2	64
12. Dogmatyka specjalna po łacinie	9	62
13. Teologia moralna po łacinie	9	62
14. Teologia pastoralna po polsku	9	9
15. Teologia pastoralna po rusku	9	31

2. Wydział jurydyczny.

a) W zimowym kursie.

1. Historia rzeszy i prawa niemieckiego, po niemiecku	6	101
---	---	-----

tygodniowo
po godzinliczba
godz
tygod

2. Prawo rzymskie po niemiecku	6	100
3. Prawo kościelne po niemiecku	6	95
4. Prawo cywilne po niemiecku	8	47
5. Prawo karne „ „	6	47
6. Ekonomia polityczna po niemiecku	6	47
7. Postępowanie sądowe „ „	9	66
8. Prawo handlowe i wekslowe po niemiecku	4	69
9. Nauki policyjne po niemiecku	4	66
10. Prawodawstwo finansowe po niemiecku	2	4
11. Teorya statystyki po niemiecku	1	16
12. Niemieckie prawo prywatne po niemiecku	6	56
13. Medycyna sądowa po niemiecku	5	15
14. Praktyka w przypadkach asfiksyi po niemiecku	1	85
15. Dysputy o powinnościach po niemiecku	1	81
16. Nauka pandektów po niemiecku	2	96
17. Nauka rachunkowości politycznej po niemiecku	7 ^{1/2}	38
18. Prawo górnictwa po niemiecku	4	7
19. Prawo narodów po niemiecku	3	62
20. Dzieje filozofii prawa po niemiecku	2	36

b) W letnim kursie.

1. Pandekta po niemiecku	12	91
2. Dzieje rzeszy niemieckiej, po niemiecku	6	96
3. Encyklopedia prawa po niemiecku	4	40
4. Filozofia prawa po niemiecku	5	55
5. Prawo kanoniczne po niemiecku	6	96
6. Prawo cywilne po niemiecku	7	39
7. Austriacki proceder karny po niemiecku	4	40
8. Umiejętności finansowe po niemiecku	6	40
9. Statystyka austriacka „ „	5	65
10. Cywilny proceder sądowy po niemiecku	6	65
11. Nauka prawodawstwa finansowego po niemiecku	2	9
12. Praktyka karna po niemiecku	2	21
13. Dzieje prawa austriackiego po niemiecku	1	14
14. Polskie prawo prywatne, po niemiecku	4	8
15. Wpływ niemieckiego prawa prywatnego po niem.	1	6
16. Egzegeza prawa małżeńskiego po niemiecku	1	98
17. Nauka rachunkowości politycznej po niemiecku	7 ^{1/2}	25
18. Nauka ustaw administracyjnych po niemiecku	4	4

(D. c. n.)

Starostwo Sanockie.

Rr. 1402, 1549, 1554, 1557, 1561, 1563, 1564, 1565, 1785.

Wypis z Metryk koronnych zawierający Rewizję Starostwa Sanockiego, skuteczną r. 1565 przez Krzystofa Sokołowskiego Starostę rogozińskiego, na mocy Ustawy z r. 1563.

(Obacz N. 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16 i 17 Dodat. tyg.)

Iskrzynu (dziś Iskrzynia) Wiek. Nad rzeką Wisłokiem.

W tej Wsi jest łanów różnie rozdzielonych na prety dziewięć i prety ośm, których w łan dwanaście. Na których Kmieci osiadłych jest dwadzieścia i sześć, od których przychodzi czynszu dorocznego z całego łanu po groszy czterdzieści i ośm, stacyi groszy siedmnaście i denarów sześć, podymnego groszy dwa: obiednego groszy trzy i szeląg, siekiernego groszy pultora, spisnego grosz i denarów sześć.

Nadto omnia po korcy trzy, którego od nich wychodzi korcy dwa i dziesięć i dziewięć, każdy korzec valoris groszy ośm; kur po dwa i valoris groszy dwa.

A imiona Kmieci te są:

Z tych każdy na pul łanu:

Stanisław Kathin;

Marcin Wautuch.

Martin Kisiel,

Adam Pudelko,

Woyciech Przybyło.

Gregier Frydrych;

Maciej Królik) po iednemu pre)tu

Bartek Czuwa } maja.

Woyciech Rogowski pretów dwa:

Jakób Omachier pretów trzy.

Z tych każdy na czterech pretach.

Marcin Kulik,

Jakób Laipolth,

Jan Rogowski,

Jakub Krzych.

Jurga Guth pretów pultrecia

Jakub Fridrichów pretów pultczwarto.

Symon Swiethkowiec }

Szeszny Gemca }

Gregier Laipolth }

każdy pretów po pultora:

Stanisław górny pretów pięć.

Jurek Frydrych }

Mathias Pudelko }

po siedm pretów maja.

Urban Goharicz pretów ośm.

Adam Laipolth pretów dziewięć.

Jan Koczydło pretów dziesięć.

Gregier Omachier trzy ćwieci preta,

z których płaci czynszu w rok groszy pięć. Caetera ut alij dawa.

Summa czynszu pieniężnego y za wszystkie insze dani y czyni złotych trzydzieści i trzy y groszy dwa y denarów sześć.

Z tych Kmieci przerzeczonych, których jest w liczbie dwadzieścia i sześć, każdy gospodars dawa za pocztę omnia po korcu iednemu, kur po dwoie, omnia va loris ut supra. To uczyni złotych ośm y groszy dwadzieścia.

Ciż Kmiecie każdego roku za tramów sześć, które byli powinni spuszczać do mlyna Beskiego, płacić za każdy tram po groszy ośm. To uczyni złoty jeden y groszy ośmnaście.

Tamże z pultoru łanu woytow)skich dają podymnego groszy trzy, y obiednego groszy szesna)ście. To czyni groszy dziewięćna)ście.

Kmiecie przerzeczeni z całego łanu powinni robić do Folwar)ku Beskiego dni dziewięć w rok.

Nadto gdy potrzeba budować Zam)ku, winni wyprawić wosów pięć z wsi, do wożenia wapna y cegły, drzewa, piasku, gliny etc.

Summa pozytków wsey)stkich ze Wsi Iskrzyni na ten)czas czyni złotych czterdzieści i trzy y groszy dwadzieścia i dziewięć y denarów sześć.

(C. d. n.)